

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben hához hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszállítását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Nagyvárad szabályozási terve.

A mérnökegylet beadványa.

Nagyvárad város rohamos, gyors fejlődése meglepi az idegent, de még jobban azokat, akik ezelőtt 15—20 évvel ezelőtt látták utoljára Nagyváradot. Mi, akiknek szeme előtt nőtt ily nagygyá, fejlődött ily intenzíven városunk, mikor látjuk egy-egy idegen meglepetését, mikor halljuk elismeréssel telt nyilatkozatát, büszkének vagyunk erre a fejlődésre.

Mikor azonban magunk között vagyunk, idegenek nélkül rojnyunk az utcák aszfaltját, szemünkbe ötlük itt is, ott is egy-egy hiba, egy-egy szabályozási baklövés, amelyet már nem lehet a sokat ócsárolt múlt, a rég porladó »maradiak« rovására írni, mert azokat a hibákat, baklóvéseket, majdnem helyrehozhatlan tévedéseket most követtük el, különböző okokból, mióta fejlesztjük, szabályozzuk, modernné akarjuk tenni Nagyváradot.

És ezek a hibák igen gyakoriak. Nézzük csak a »szabályozott« Rimanóczy-utcát, Csengeri-utcát, Nogáll-utcát, Kálvária-utcát s még számtalan utcáját a városnak, amelyet az utóbbi pár év alatt tettek tönkre, hivatalos uton.

Ennek oka első sorban a város sza-

bályozási térképének hiánya. Több mint két évtized óta sürgőti ennek az elkészítését Nagyvárad város törvényhatósága, de még mindig ott vagyunk, hogy azt — el kell készíteni.

Köszeghy József városi főmérnök nem régen előterjesztést tett a tanácshoz, hogy a nagyvárad m. kir. kulturmérnöki hivatal egyik kiváló főtisztviselőjével készíttesse el a város Nagyvárad város pontos térképét, a mai állapothoz képest s a városi mérnöki hivatal abba belerajzolja az új szabályozási vonalat s ez lesz azután irányadó az építkezési engedélyek kiadásánál és a közművek létesítésénél.

A város még nem határozott a főmérnök javaslata felett.

A magyar mérnök és építész egylet nagyvárad osztagja érdekes határozatot hozott s ehhez képest hosszabb beadványt intézett Nagyvárad városához, a melyben kéri, hogy a város szabályozási tervére hirdessen nyílt pályázatot.

Az érdekes beadvány a következő:

Tekintetes törvényhatósági bizottságl!

Napról napra örömmel látjuk, hogy városunk erőteljesen fejlődik, a város lakossága szaporodik, forgalma gyarapszik, az építkezési kedv városunkban fellendült. Az utóbbi években végrehajtott közművek: a Villamos közúti vasút, a városi villamos mű, a kövezések, a városi vízmű, a Peca beoltása, a mek-

zett csatornázás stb. a nagyobb arányú és gyorsabb fejlődés biztos alapjait megvetették. A város tevékenységével lépést tart polgárainak munkálkodása. A rozoga földszintes házak helyébe emeletes házak és paloták épülnek és a pusztá telkeken máriól-holnapra, csaknem egész új városrészek keletkeznek. Amennyire örvendetes ez a nagyvárad munkálkodás, éppen annyira aggasztó, hogy a város szabályozási és rendezési terve el nem készült, hogy a város külső területein a beépítés módja nincsen szabályozva. A jövő fejlődés szempontjából nyugtalanító az a jelenség, hogy a város a szabályozási kérdéseket nem az egészet felölelő áttekintéssel és a jövő fejleményeinek gondos mérlegelésével tárgyalja, hanem e kérdésekben a mutatkozó szükséghez képest esetről esetre dönt és a legtöbb esetben csak szűkebb körben keresi a kiegyenlítést.

Hogy ezek a döntések egyes esetekben nem váltak a városnak javára, annak okát mi első sorban is abban látjuk, hogy a törvényhatósági bizottság előtt nem fektült egy a jövő fejlődést is számba vevő szabályozási terv, a mely a kitűzött célt körvonalozza volna és a döntésnél megfelelő utmutatásul szolgálhatott volna.

Már pedig a köteles előrelátás azt követeli, hogy minden egyes határozat egy előre kitűzött célt: Nagyvárad erőteljes, egészséges fejlődését szolgálja.

Nagyvárad már fekvésénél fogva arra van hivatva, hogy a Körözs partján, a hegyek lábánál hatalmas metropolissá fejlődjék, a Tiszán túl az ipar és kereskedelem központja legyen és hogy a tudomány és művészet is itt üsse fel szerény sátorát. Anélkül, hogy vérmes re-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A titkok hazájából.

— Egy színész naplójából. —

Irtá Szentpétery Tamás.

Nagyon jól ismertem III. Sándor cárt. Kitiű ember volt, ha ugyan szabad azt mondanom egy cárról, hogy ember, közönséges ember, szakasztott mása önmagának, nekem és valamennyiünknek. De mint császár is kitiű ember volt, valóságos atya népének és nagyon örvendek, hogy önmagának párisiak egy hidat is kereszteltek az ő nevére.

Merész volna az az állításom, hogy a cár barátom volt. Hanem számtalanszor tüntetett ki a legelőzékenyebb rokonszenvével. Egy ezüst cigarettaszalonnacím van tőle, amelyre nevem kezdőbetűi azokkal a ritka kövekkel vannak kirakva, amelyek csakis az északi sark közelében levő helyen találhatók, azonkívül egy gyufaszalonnacím is őrzök tőle, amely valami ismeretlen fémről készült s sajátos szaga van. Ezek az emléktárgyak nem az értékeségük

miatt becsesek előttem, hanem azért, mert a cár ajándékai, nemde?

Akkoriban Oroszországban játszottam és III. Sándor cár gyakran jött el, hogy engem jobb szerepeimben lásson, mert sokra becsülte színésztehetségemet. Oroszországban a szívekben éppen olyan ritkán mosolyog a napfény, mint azokban a hóborított fenyőerdőkben, ahol farkasok tanyáznak.

Az emberek éppen olyan kimértek, hidegek, mint aminő borongós, barátságtalan az a rideg kör, mely a Náva vizén terjed. Mégis mondhatom, hogy a cár, ha az én játékomat hallotta, nem egyszer tapsolt hangosan, sőt tüntetőleg és jobbjával barátságos mosollyal integetett le hozzám a színpadra. A felvonás végén pedig a páholyába hivatott, ahol köszönetnyilvánításával és hízog elismerésével halmozott el. De a színházon kívül is megengedte, hogy láthassam őt, gyakran hivatott magához, hogy a véleményemet és tanácsomat kérje, természetesen csakis művészeti kérdésekben és ha ünnepséget rendezett a palotájában, a színi előadások vezetését mindig reám bízta.

Boldog, gazdag és híres voltam tehát; be-

folyásos barátaim dédelgettek és tenyerén hordozott a szerencse is, — minden este azért imádkoztam az Egek urához, bárha a sorsom mindig ilyen maradna . . .

Az elbeszélő elhallgatott, szemeiből szomorúság tükröződött és miután kis ideig csönd volt, folytatta előadásait:

— A szüleim nem éltek, nőtlén ember voltam, egész családom a hugom volt, egy elragadóan bájos, tizenhét éves leány, akinek vidámságtól és nyílt őszinteségtől ragyogó lelke volt a napfény a én otthonomban. Abban a fullasztó csendben, amely a házam felé nehezedik, — abban a mérhetetlen rendőri gyanakodásban nagyon ritka az ilyen őszinte lélek, mint az őé, amely nem retten vissza semmitéle gondolatnak a hangos kimondásától, még olyanoknak a társaságában sem, akiknek a jelenléte egészen elnémítja az ajkakat és bezárja a lelkeket. Imádom az én kis rebelleimet, de aggódom is érte szüntelenül.

Egy nap n, mikor haza tértem Moszkvából, ahol néhány vendég előadásra voltam szer-

Elek József és azt a helyiségek sürgős kiürítése miatt
olcsón elárusítom.
üzletének egész árukészletét megvettem **Czillér Imre.**

ményekkel volnánk eltelve, mondhatjuk, hogy ha városunk lakossága — nem úgy mint eddig — évtizedenként 30—35 százalékkal, hanem csak 20 százalékkal fog gyarapodni, abban az esetben is 30 év múlva a város lakosságának száma a százszert felülmúlja és 60 év múlva a 170,000-et eléri.

Est a nagyarányú fejlődést számbavéve előre megállapíthatjuk azonban azt is, hogy Nagyvárad városának meglévő keretei nem lesznek elégségesek a szaporodó népesség befogadására, Nagyvárad város utcai a mai állapotban nem lesznek elégségesek a forgalom lebonyolítására. Hogy tehát a város szabadon és erőteljesen fejlődjék, a meglévő kereteket ki kell bővíteni és a kereteken belül el kell távolítani mindazt, ami a fejlődés útjában áll. A meglévő főforgalmi utakat bővíteni kell, azokon már a mostani forgalomnál is gyakran összetorlódnak a közlekedő járművek és helyenkint fenyegetik a gyalogjárók testi épségét. A forgalmat helyenként célszerű lesz megosztani. Újabb utvonalakra lesz szükség, amelyek részint a perifériákról a központba való eljutást megkönnyítik, részint az egyes városrészeket összekötik és a város és a vidék között a kapcsolatot szorosabbra fűzik. A Körös által átszelt városrészek között a kényelmes és könnyű közlekedést új hidak építésével kell biztosítani. A város szorosan vett határain túl is a beépítési vonalakat meg kell állapítani, hogy e területen derűre-borúra oly épületeket ne emeljenek, amelyek a város egészségfejlődésének útját állják.

A városon belül a szűk utcákat és sikátorokat ki kell bővíteni, nem csak a közlekedés igényeire való tekintettel, hanem abból a célból is, hogy a főforgalmi utvonalakon és ezekhez csatlakozó utcákon jól megvilágított egészséges emeletes házak épüljenek.

A külvárosrészek elhagyatott szűk sikátorokkal átszelt tömkelegébe is új utcanyitásokkal és utca szabályozásokkal be kell vinni a napot és a levegőt.

A gyártelepek részére lehetőleg közel a vasuti állomásokhoz és a Köröshöz ki kell jelölni a területeket.

A középületek, vásárcsarnokok, a hivatalok, iskolák, kórházak, fürdők, gyűjtemények és könyvtárak részére megfelelő helyről kell gondoskodni.

A Nagypiac és a Szent László tér szabályozási tervvel ki kell terjeszkedni a jelenlegi vár területére is, mert előbb utóbb az itt levő kaszárnyákat ugyanis ki kell telepíteni.

A Körös medrét rendezni kell és a Körös partjait szabaddá kell tenni. A Pece beboltozásával és a Páris patak elterelésével nyert területek beépítési tervét véglegesen meg kell állapítani.

A biharmegyei kórház kitelepítése következtében az így felszabadult telek célszerű beépítéséről és esetleg felosztásáról a szomszédos területek bevonásával jó előre tervet kell készíteni.

Nagyvárad város közvetlen közelében elterülő kies hegyoldalon, vagy más alkalmas helyen kell teremteni a modern Kert-várost. A városon belül parkokról kell gondoskodni és a várost szorosabban össze kell kötni a Páspök és Félix-fürdővel.

Módot kell nyújtani, hogy a kisebb kereskedők, iparosok és tisztviselők is jutányos áron telkekhez és otthonhoz jussanak. Gondoskodni kell a munkások részére olcsó és egészséges lakásokról. Lehetőleg az egész aktióból ki kell zárni a telkekkel való spekulációt.

Nagyvárad város kereskedelmének szempontjából igen fontos továbbá, hogy a vasuti pályaudvarokat (a nagyvárad, velencei, ősi, püspöki pályaudvarok) egymással vasuti vágány kösse össze, a személy és teherforgalom célszerűen szétválasztassék és a vonatok rendezése a személy és teherforgalmat ne akadályozza. A pályaudvarokról a gyárakhoz és a kereskedelmi raktárakhoz az árut gyorsan és olcsón szállítsák el.

Csak az a város fejlődhetik nagy arányokban, ahol az ipar és kereskedelem virágzására a kellő előfeltételek megvannak, ahol a nagy tömegek olcsó és egészséges lakásokhoz juthatnak, ahol az életszükségletek jutányosan beszerezhetők, ahol az ifjuság helyben nyerheti

kiképzését és ahol a lakosság megfelelő szórakozó és üdülő helyen ugyszólván otthon kikapihentheti fáradságait. Az ilyen hely magához csatolja a vidéket is.

Mindezek a feltételek Nagyváradon megvannak, csak az szűk éges, hogy ezt a város megfelelően kiaknázza és kellően érvényre juttassa.

Erre a célra sürgősen el kell készíteni Nagyvárad szabályozási tervét, mert csak egy szerencsés kézzel megrajzolt és jól átgondolt szabályozási terv fogja Nagyvárad jövődöbéli nagyságának alapját lerakni és csak ez lesz képes Nagyvárad egészséges fejlődését biztosítani.

A város szabályozási tervének megállapításával egyidejűleg rendezni kell a beépítés sorrendjét és módozatait. Megfelelő kedvezményekkel (az állami adók nagyobb mérvű elengedéseivel stb) oda kell hatni, hogy első sorban is a város centruma fejlődjék, ahol a csatornázás, kövezési, vízvezetési villamvilágítási és közuti vasut berendezések megvannak és ezek után fokozatosan és bizonyosan óvatossággal kell a várost a külső pusztá területeket fejleszteni ahol a közműveket a városnak újabb áldozatokkal esután kell elkészíteni.

Igen jól tudjuk tekintetes törvényhatósági bizottság, hogy a fentebbiekben korántsem fejtették ki mindasokat a feladatokat, a melyek Nagyvárad város erőteljes fejlesztése érdekében a közel jövőben megoldandók. Nem is ez volt a célunk, mi csak rá akartunk mutatni a város szabályozási terve elkészítésének nagy jelentőségére. A nélkül hogy rekriminálni akarnánk, fel kell említenünk, hogy az esetben ha a szabályozási tervet a város már 20 évvel ezelőtt elkészítette volna — a midőn ugyanis e terv elkészítését az akkor Nagyváradon megalakult mérnöki kör már sürgette; — igen sok életrevaló eszmét meg lehetett volna valósítani, igen sok utcát könnyűszerrel ki lehetett volna egyenesíteni és még lehetett volna szélesíteni. A legutóbbi 20 év alatt is a szabályozási terv hiánya következtében igen sok oly ház épült, amely egyene-

zódítve, a házamat üresen találtam; két cselédem az előszobában ült és jajgatott.

— Hol a hugom? — kérdeztem.

— Oh uram! — felelte az egyik, mert a másik sobasem beszélt. — Ők voltak itt . . . és elvitték a kisasszonyt a dajkával együtt. Isten legyen irgalmas irántal!

. . . Részeg vagy, vagy pedig bolond! — kiáltottam szinte magamon kívül. — Mi lelt? . . . A kérdésekre felelj, hol van a hugom?

Az öreg a magasba emelte dus szakállal benőtt arcát és így felelt:

— Mondtam már neked, . . . Ők voltak itt . . . és elhurcolták . . . az ördög tudja, hová!

— De miért? Miért . . . Valamit mondanok kellett, ok nélkül csak nem hurcolták el. Nem mondták meg az okot?

— Semmit sem mondtak . . . Sobasem szoktak valamit. Mint a pokol kutyái úgy jelennek meg . . . és ha elmentek, nem marad egyéb hátra, mint sirni.

— De hát ő a hugom? — kiáltottam én kétségbeesetten, — ő csak szólt talán valamit? mond . . . védelmezte magát legalább? . . . rájuk kiáltott-e, hogy a cár, ki nekem jó barátom, megbünteti őket? . . . Valamit okvetlenül mondania kellett . . . hát beszélj, beszélj!

— Mit mondott volna? . . . A kezét tördelte, mintha a Madonna képe előtt térdelne, mit akarsz ennél többet . . . s most sincs

egyéb hátra, mint sirni . . . sirni . . . sirni . . . egész életünkön át . . . Mert ő oda ment, a honnan nem szokás visszajönni, áldott legyen Isten és atyuskánk a cár!

Megértettem, hogy ettől a két embertől mit sem tudok meg. Sietek tehát magam a titok kifürkészésére, egyik hivatalból a másikba utasítottak; egyik rácsablaktól a másikhoz és mindenütt zárkózott arcokat, ellakolt lelkeket és néma ajkakat találtam.

Senki mitsem tudott . . . nem akart tudni . . . nem volt szabad tudnia. Ekkor elhatároztam, hogy megyek magához a cárhoz és a lábai elé vetem magam. Néhány tiszt barátom azonban, akiknek a tanácsát kértem, a legkomolyabban lebeszélte erről.

— Csitt! Ilyesmirel nem szabad beszélni . . . Feleljse el a dolgot, ha nem akar nagyobb bajba keveredni.

És a bánatom csillapítása végett meghívtak a társaságukba estére:

— Lesz pezsgő és néhány pincért kidobunk a restaurant ablakán . . .

Derék barátok!

Csak a harmadik napon jutottam végre a rendőrfőnök elé, kit igen jól ismertem s aki meleg barátságával tisztelt meg. De alig szóltam előtte egy szót az esetről, rögtön közbe vágott.

— Csitt! . . . Vannak dolgok, melyekről

nem szabad beszélni . . . de még gondolkozni sem feleltük!

És hirtelen egy párisi színésznrő iránt kerdözsködött, aki néhány nap óta a szinpadunkon énekel és elbájolta őt a szépségével.

Végre nyolc rettenetes nap — nyolc év-század — multán diszeldadás volt a szinházban. A cár magához hivatott a testőrtisztjével. Szivdobogva siettem hozzá és reméltem, hogy most végre a titokzatos eset felderül; hanem a mikor a hatalmas ember előtt állottam és ő szomorú szeméit rám szegezte, összeszorult egész bensőm és én képtelen voltam egy szót is szólani.

— Gratulálok uram, — szólt a cár, — ön olyan szépen játszott Guity.

És miután kezét kegyesen csókra nyújtotta nekem, kegyesen el voltam bocsájtva.

Két esztendő mult el: a szüntelen bánat, a bizonytalan félelem nem akart csillapodni. Képzeltetik minő életem volt s minő hangulattal kellett a szinpadon az élet vidámságait játszaniom. En magam éreztem is, hogy nagyot vesztett a művészetem, no ha a közönség általában és változatlanul tovább is tapsolt nekem. A cár akit több ízben láttam, mindig ugyanazzal a jóságos figyelemmel halmazott el s minden alkalommal kitüntetett megszólításával. Hányszor fogadtam meg, hogy mindent kockára vetek. Lábai elé vetem magam és ke-

Estélyi- utcai és vadászcipő-különlegességek

egyedül

„KOBRAK“-nál

Helybeli és vidéki telefon: 847.

Rákóczi-ut 3.

sen lehetetlenné teszi vagy megnehezíti a város fejlődését.

A város rendezésére és fejlesztésére vonatkozó terv megállapítása szükséges azért is, mert ez az eddigénél is nagyobb mértékben fel fogja lendíteni az építkezési kedvet és nagy aránya haladást fog megindítani.

Nemcsak a művelt nyugaton, hanem nálunk is átlátták ezt a városok intéző körei.

Berlinnél már a város centrumától 30 kilométerre eső területekre is elkészítették a szabályozás és a beépítés tervét.

Budapest 1871-ben nemzetközi pályázattal szerezte be a város szabályozási tervét. A terv pályázaton magyar mérnök Lechner Lajos »Veritas« művével nyerte el az első díjat.

Ebben a tervben már a főbb körutak és sugárutak helyét kijelölték. A főváros azonban oly hatalmasan fejlődött, hogy újabb az első szabályozási terv keretein túl fekvő területeket is be kellett vonni a szabályozási tervbe és a budai oldalon egész utcák és városrészek kiszájtását kellett elhatározni, hogy Budapest a világvárosok sorában az őt megillető helyet megtarthassa.

Vidéki nagyobb városaink is egymásután követik a főváros példáját és sűrűn gondoskodnak a szabályozási terv megállapításáról. Ily körülmények között Nagyváradi sem maradhat el, mert ha a vidéki nagyobb városok Nagyváradot tulszárnyalják, úgy azokat az előnyöket és nagyobb intézményeket (vasúti üzemeltetés, főiskolák), melyeknek természetes helyük Nagyvárad lenne, Nagyváradtól el fogják ragadni.

A halogatás ideje lejárt, most már gyorsan és erélyesen cselekedni kell, mert hovatovább mind több és több akadály gördül a szabályozás elibe. Ma még egyes helyeken csak földszintes házak állnak a szabályozás útjában, holnap pedig már drága pénzen emeletes palotákat kell kiszájtítani és lebontani.

Epen azért tisztelettel kérjük Nagyvárad város törvényhatósági bizottságát, hogy minél

gyelemért könyörgök . . . Oh, miért is nem volt soha erőm ezt megtenni!

Nem tudtam tovább türtőztetni magam. Újra felkerestem a rendőrfőnököket.

— Hogyan hát még mindig gondol arra? Azt hittem, már régen elfelejtette . . . Tanácsolom kedvesem, felejtse el; még pedig teljesen . . .

— Hallgasson meg uram . . . én nem azért jövök, hogy kegyelmet kérjek szegény hugom számára . . . azt sem akarom már tudni, hogy mit vett és hol van . . . csak azt mondja el, hogy él-e vagy halott?

A rendőrfőnök hallgatagon ült helyén. Leborultam előtte s úgy rimámkodtam, hogy adjon kérdésemre választ. Rimámkodtam, mit férfi talán soha meg nem tesz, míg végre megindítottam.

— Nos legyen, magam ugyan nem tudok semmit, de majd értesítem magam s azután tudósítom önt . . . Ezt kívánja?

Hat hónap telt el. R-tínetes hat hónap, már azt hittem, hogy semmit sem kapok, mikor végre levelet kaptam a rendőrségtől. Lázasan bontottam fel s reszkető kezemben alig tudtam e pár szót elolvasni. Eonyi volt az egész:

— A huga él, de hóhéhr a haja.

*

Az elbeszélő felkelt a pamlagról. Krétafehér volt az arca s beesettek a szemei, mint betegség.

— Ma éppen a születésnapja van szegény hugomnak . . . huszonhárom éves . . . És hóhérré öszült!

Szólt a színész, aztán kezét szoritott velünk s elisietett.

Üzletáthelyezés!

Van szerencsem a tisztelt vevőközönséget értesíteni, hogy a Szent László-tér
:: Kishidőnél 9 éve vezetett ::

előbb készíttesse el Nagyvárad pontos átnézeti térképét és szerelje fel azt a szükséges magassági adatokkal és hirdessen a szabályozási és a városfejlesztési terv elkészítésére nyilvános tervpályázatot.

Ma már a város rendezés első fontosságú műszaki kérdés, amelynek alapelveit külföldön már katedrákról hirdetik, amelynek nem csak a külföldön, de nálunk is hivatott munkásai vannak. A magyar város rendezők, az antwerpeni vár terület szabályozására hirdetett nemzetközi tervpályázaton is fényes erkölcsi sikert arattak és díjat nyertek. Magában városunkban is egyes részletkérdések megoldásánál helybeli kartársaink közül többen sikerrel működtek közre. Maga a kitűzött cél és feladat városunk vezetősége előtt is tisztán áll.

Meg vagyunk róla győződve, hogy a terv pályázat sikeres lesz és a tervpályázatra kiadott összeg gazdagon fog gyümölcsozni.

Tisztelettel kérjük azért a város törvényhatósági bizottságát, hogy kegyeskedjék indítványunkat szeretettel felkarolni és a város érdekében a szükséges intézkedéseket minél előbb elrendelni.

Nagyvárad, 1911. március 4-én.

A magyar mérnök- és építész egyesület nagyváradai csztályála február 25-én tartott közgyűlésének megbízásából:

Korbóly József, titkár. **Száhlender Károly,** elnök.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 11.

Návay Lajos alelnök fél 11 órakor megnyitja az ülést.

Elsőnek Lengyel Zoltán mentelmi ügyéről referált. Lengyelt még a Polónyival való pörében kell kiadni, minthogy közben újból képviselővé választották. A Ház Lengyel Zoltán mentelmi jogát felfüggesztette, úgy szintén Déry Zoltánét is, a ki egy marosvásárhelyi párbajversélyben ludas Achim L. András egy segédjegyzőt rágalmozott meg a lapjában e miatt adták ki. Héderváry Lehel, Polónyi Dezső, Nagy Emil és Rakovszky István mentelmi jogát viszont ismét párbaj miatt felfüggesztették fel, hogy egy-két napi államfogházat leülhessenek.

Százkilencvenkét feliratot és kérvényt tárgyalt ezután a Ház. Persze, nem mindegyiket külön, hanem tízes-huszas csoportokban. Szász Pál előadó a törvényhatóságoknak az alkohol elleni fölratairól referált. Molnár János és Huszár Károly felszólalása után a Ház elhatározta, hogy pártólólag tesztí át a kérvényeket a miniszteriumokhoz.

Blanár Béla a vidéki városoknak a lakászsűkség elleni kérvényeit referálta. Huszár Károly fölmiltette, a budapesti lakászsűkséget és kérte, hogy a Ház pártólólag adja ki a kérvényeket a belügy miniszternek. A Ház így határozott.

Kassa városnak a harmadik egyetem iránt beadott feliratát gróf Haller János referálta. Blanár Béla Kassa mellett önkormányzat, hozzászólt még a kérdéshez Csermak Ernő és Huszár Károly is. Az előadó azt indítványozta hogy a kérvényt a Ház adja ki a miniszteriumnak. Így történt.

Letárgyalták a kérvények hátralevő jegyzékét és a múlt ülésről elmaradt interpellációkra került a volna a sor, de mert az interpellációk nem voltak jelen, az elnök be- rekesztette az ülést. A legközelebbi ülés hétfőn lesz, ennek napirendjére kitűzték az 1911. évi állami költségvetés tárgyalását.

Megkezdik az általános csatornázást.

Az első munkacsoport programja.

A holnapi nap és a hét szerdája nevezetes időpontok lesznek Nagyvárad fejlődésének történetében.

Végre valahára megkezdik Nagyvárad város általános csatornázásának munkálatait. A vállalkozó alkalmi társaság a legkomolyabban lát munkához, hogy az általános csatornázás első csoportját a kiszabott két év alatt elkészítse, ami által Nagyvárad város igen tekintélyes része csatornázva lesz.

Ezzel a munkával azonban a városnak csak egy része kap csatornát, a közegészségügyi követelményeknek azonban csak akkor teszünk eleget, ha minden halogatás nélkül a város többi részét, éppen a szegényebb nép által lakott részét is ellátjuk csatornával. A csatornázás terén nem állapodhatunk meg, ha a főbb utcák csatornázva lesznek, hanem a város egész területét be kell vonnunk a csatornahálózatba.

A városi mérnöki hivatal tegnap előterjesztette a csatornázási munkák programját s mivel egyszerre négy helyen kezdik meg a munkálatokat, előterjesztést tett a főmérnök négy ellenőr alkalmazása iránt.

A városnál jelenleg alkalmazásban levő vízmesteren kívül egyet alkalmaznak a nagyváradai m. kir. kulturmérnökségtől, kettőt pedig a brassói kulturmérnöki hivataltól, egyenként 200 korona havi díjazással.

A munkaprogramm.

A főmérnök előterjeszti jelentésével egyidejűleg az 1911—1912 években végrehajtandó csatornázási munkálatok munkaprogramját a következőkben:

1. Munkaszakasz:

a) A szennyvizderítő medence építése;
b) A szennyvíz fögyűjtő csatornaszakasz építése a derítő medencétől a vízbujtatóig.

2. Munkaszakasz:

a) A széles utcai szennyvizesatorna lefektetése a Balassa térig;
b) Uri-utca alsó szakaszán a szenny és esővíz csatorna lefektetése a Szigligeti-utcától Széles-utcáig;
c) Szaniszló utcában az eső és szennyvíz csatorna lefektetése;
d) Sal Ferenc utcában az eső és szennyvizesatorna lefektetése;
e) Múzeum utca és Káptalansor eső és szennyvizesatornájának lefektetése;
f) Ezredévi emléktéren és a Tisza Kálmántéren a szennyvizesatorna és részben az esővizesatorna lefektetése.

3. Munkaszakasz:

a) Kossuth Lajos utca és a Nagypiac sarkától a Nagypiac téren és Deák Ferenc-utcán az eső és szennyvizesatorna lefektetése;
b) Baross- és Károlyvárosi-utcán és a velenceiparton az eső és szennyvizesatornák lefektetése;
c) Károly, Krisztina, Vizi, Malom, Torna és Várkapu utcákon, az eső és szennyvizesatornák lefektetése;
d) Zöldfa utca eső és szennyvizesatornájának a lefektetése.

4. Munkaszakasz:

a) Körös balpartján, a vízbujtatótól kezdve az Állatvásártéren, a Vitéz-utcán, a Rhédey kert

Midőn a tisztelt vevőközönség eddigi szives pártfogásáért hálás köszönetemet fejezem ki, kérem ugyanazt a jövőben is, — részemről ezután is szigorú elvem marad a pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. Kiváló tisztelettel

Strohmayr Pál

Nagyvárad, Bémer tér.

Vászon és fehérnemű üzletemet

folyó évi február 1-től a tu ságos házbéremelés miatt a Bémer-teri gyógyszertár mellé, a volt Hegedűs János-féle üzlet-helyiségbe helyeztem át.

uton a Várház utcán és a Gillányi-soron az eső és szennyvizcsatornák lefektetése;

b) Körözs utca eső és szennyvizcsatornájának lefektetése;

c) Beöthy Ödön-utca eső és szennyvizcsatornája;

d) Magyar, Szacsavay, Pecze, Szabadság-, Ór-, Nyárfa-, Jókai, Hosszu- és Rövid-utcákban az eső és szennyvizcsatorna lefektetése.

5. Munkaszakasz:

A Körözs alatti vízbújtató megépítése.

Az öntöző telep építését már megkezdtek s így a derítő medence elkészítésének mi sem áll utjában.

Ez a két mű igen fontos, mert amint az a csatornázás első csoportja elkészül, ezekre már szükség lesz.

Hol kezdik meg a munkálatokat?

A csatornázás munkálatait két helyen már holnap megkezdik s két nap múlva, szerdán, ismét két helyen fognak bele a munkába. A nagyvásár miatt nem kezdenek mind a négy ponton már holnap a munkákhoz.

Hétfőn, március 13-án megkezdik a munkákat:

a derítő medence földmunkálatait az öntöző csatornánál, 40—50 földmunkással; továbbá

Széles utca szennyvizcsatornájának lefektetését, szintén 40—50 munkással.

Szerdán, márc. 15-én pedig:

a Kossuth-utca végéből kiinduló hálózat lefektetését, valamint

a Körözs-balpartján a bizujtatótól befelé haladó főgyűjtő kiépítését.

Az év végére már jó része készen lesz a csatornázásnak.

Biharvármegye közgyűlése.

A Körözs hajózhatósága.

Biharvármegye törvényhatósága e héten szerdán tartja meg tavaszi közgyűlését. A közgyűlésen igen fontos ügyek kerülnek tárgyalás alá. Igen érdekes tárgya lesz a közgyűlésnek a Körözs hajózhatóvá tétele, melyet most ismét napirendre tűznek és az előjelekből következően valószínűleg eredményre is jutnak.

A közgyűlést megelőzőleg tegnap a legfontosabb szakosztály az első szakosztály tartott ülést Pally Lajos elnökletével. Az ülésen a vármegyéék átiratai foglalták le a legtöbb időt. Az átiratok közül elsőnek Mosonvármegye átiratával foglalkoztak. Mosonvármegye tudvalevőleg a megyei tisztviselők státuszrendezésének megvalósítása tárgyában indított országos mozgalmat és csatlakozásra hívja fel az egész ország vármegyéit. Az átiratot elfogadják, illetve hasonló szellemben való felirást fogják javasolni a közgyűlésen.

Hunyad és Abaujvármegyéék a jegyzők nyugdíjügyének rendezése és a segédjegyzők fizetésemelése tárgyában írtak át Biharvármegyéhez. A bizottság mindenben osztozik a két vármegye tervével, azonban a kormányhoz nem írnak fel, mert már ezt korábban megtették.

Hódmezővásárhely és Pestvármegyéék a buszdrágaság megszüntetése érdekében írnak át és a huszbehozatal érdekében a szerb határ megnyitását javasolják a kormánynak. Tekintve azt, hogy ez a tárgy már időszerűtlen, az átiratokat tudomásul veszik.

A Budapesten felállítandó Tisza Kálmán-szobor alaphoz való hozzájárulását a bizottság nem véleményezi. Miskolczy Ferenc dr főispán

bejelenti, hogy a megyei Tisza-szobor alap még nem éri el a 70.000 koronát, azonban már a hiány nem oly nagy, hogy rövid időn belül össze nem lehetne tenni, ezért addig, míg Nagyváradon nem áll Tisza Kálmán szobra, más hasonló mozgalmat támogatni nem lehet.

Udvarhelyvármegye a kihágási és büntetéspénzeknek segélyalapra leendő fordítása tárgyában ir át. Az előadó a javaslat elfogadását ajánlja, azonban a főügyész ellene van. Biharvármegyeben ugyanis nem egy járás van, ahol a büntetéspénzek egyáltalán nem folynak be, de a büntetéseket még ki se lehet tölteni, addig tehát, míg rendszeres büntetés pénz fizetésről nem lehet szó, addig annak hovatfordítása felett nem lehet dönteni.

Baranyi András javasolja, hogy az adó felszámálási bizottságba Szacsavay Akost válasszák be.

A széplaki jegyzőválasztás ellen, mint annak idején megirtuk, felekezést adott be a kisebbségben maradt ellenjelölt. A bizottság a felekezés elutasítását véleményezi, mert a főszolgabíró a választásnál a legkorrektebbül járt el.

Feketető és Feketebátor községek szétválasztása tárgyában hozott képviselő-testületi határozatot a bizottság kedvező véleménynyel terjeszti a törvényhatóság elé azzal, hogy a szétválás esetén az ügyeket úgy kell elintézni, hogy az a két község anyagi károsodásával ne járjon.

A községi jegyzők egyesületének a községek állami támogatás iránti kérelmét a bizottság elfogadja a főispán azon indokolása után, hogy a jelen esetben nem kérelemről van szó, hanem a törvényintézkedésnek foganatosításáról.

Végül Fráter Barnabás dr. alispán bejelenti, hogy a kereskedelmi és földművelésügyi miniszter hatalmas folyamszabályozási programot készített és ennek keretében a Körözs hajózhatóvá tétele is elintézhető volna. Tekintve pedig azt, hogy az ebben az ügyben kiküldött bizottság eddig nem működött, helyébe új bizottságot választanak be. Az új bizottságba Miskolczy Ferenc dr, Papp Elemér, gróf Almásy Imre, Ertsey Péter dr, Balázsházy István és Nadányi Pál bizottsági tagokat javasolják beválasztatni.

Kisebbségi jelentőségű ügyek elintézése után az ülés 1 órakor véget ért.

Feljelentett országos képviselő.

Eperjessről jelentik: Geduly Henrik, a tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület főjegyzője, följelentést tett az eperjesi törvényszéknél Kubinyi Géza országgyűlési képviselő, volt főispán és dr Barta József miskolci ügyvéd ellen rágalmazás és becsületsértés vétségei miatt. Nevettek ugyanis egy nemrég a superintendeus választás ügyében megtartott értekezleten többek előtt úgy nyilatkoztak Gedulyról, hogy az uri osztály letörését célozza, izgat az urak ellen s hogy a pánszlávokkal együtt érez.

Tavaszi ujdonságaim
CIPŐ, KALAP
és uri divatcikkekben megérkeztek
REICHARD áruháza

Halál egy vasvilla miatt.

Állat az emberben.

A maga nemében páratlan gyilkosságot követett el tegnap egy munkás az élesdi járás Bánlaka községében. A gyilkosság oly borzalmas módon követetett el, hogy maguk a csendőrök kijelentették, miszerint ahhoz hasonlót még nem láttak.

A borzalmas gyilkosságról tudósítónk a következőket jelenti:

Tegnapelőtt este Bánlakán házfedelet készítő munkások a munkát félbenhagyva, a ház pajtájában rakták le a vasvilláikat. A munkások ezután vacsorához ültek. Vacsora után még rövid ideig beszélgettek, amikor Girdán György 70 éves munkás távozni akart s a vasvillákhoz ment, ahonnan tévedésből a saját vasvillája helyett Marinka Pável vasvilláját vitte el.

Az öregember a tévedést nem vette észre egész uton. Marinka Pável szintén haza akart menni, nem találván a maga vasvilláját, nyomában Girdánra gyanakodott, hogy az vitte el. Marinka emiatt annyira ingerült lett, hogy felkapva egy botot, Girdán után akart menni. Társai csitították, hogy ne menjen utána, hiszen az öregember nem vette észre, hogy idegen villát vitt el és azt majd megtalálja nála másnap reggel.

Marinka azonban nem hallgatott társaira, hanem a hatalmas fátykóst megforgatva kiállította.

— Majd adok én vasvillát Girdánnak.

Marinka utól is érte Girdánt, akivel szót váltásba elegyedett. Ennek folytán verekedéssé fajult a dolog s Marinka a bottal végigvágott az öregemberen. Girdán ismerve Marinka heves természetét, nem akarván elmérgesíteni a dolgot, nem civódott és tovább akart menni. Ekkor azonban Marinka kikapván Girdán kezéből a vasvillát, azzal megegyeszer végigvágott az öregemberen. Az ütéstől a villa kiesett nyeléből. A hegyes, kemény fanyéllal a dühöngő ember Girdánnak keresztülzurta a karját, majd a földre teperte a szerencsétlen embert. Ezután Marinka addig verte, taposta, rugta az öreg 70 éves embert, ameddig benne élet volt.

Marinka társai nem tudták, hogy mi történik a két ember között, mert messze voltak tőlük. Gyanútlanul közeledtek feléjük. Mikor azonban közel értek, Marinka valóságos közáporral fogadta őket és futásnak eredt. A munkások észrevéve a gyilkosságot, üldözőbe vették a menekülő embert. Marinka futás közben összetalálkozott az éjjeli őrrel is, akit szintén megdobált. A gyilkos bemenekült a bánlakai erdőbe, ahol tegnap reggelig tartózkodott. Az esetről értesítették a csendőrséget, ahonnan Kocska csendőrőrmester indult el Marinka üldözésére. Az éjjel teljesen kimerítette a gyilkost, aki megtörtén, imbolyogva, minden ellentállás nélkül adta meg magát a csendőrnek.

Marinkát megvasalva kísérték be az élesdi járásbírószágra, ahonnan ma fogják az ügyész-

Meglepő köterejű.

Rendkívül kiadó.

Kitűnő és olcsó.

PORTLAND-

SCHAUMBURG-LIPPE herceg beremendi gyárából.

CEMENT

KONDOR DEZSŐ, Nagypiacz,

FÜCHSL-PALOTA, Telefon 969.

Cementcsövek, fedéllemez, elszigetelőlemez, aszfalt és cement munka. Mintákat ingyen küld.

ségre behozni. Az áldozat felboncolására dr. Papp Konrád, dr. Szirmai Kálmán és dr. Weiss Jakab utaztak ki. A hatósági közegek a boncolás során valóságosan megborzadtak a rettenetes cselekménytől. A hullán nem volt egy ép hely sem. A csontok apró darabokra voltak zúva és az egész emberi test úgy nézett ki, mint egy irtóztató hústömeg. A hullát még tegnap eltemették.

Az alsó garasos hid.

Városunk képviselőtestülete még 1910 december 31-én eltemette a felső garasos hidat. Végleg és alaposan, úgy, hogy még a volt bérleje is eltávozott utána — a másvilágra. A felső városrész lakói és azok, akiknek ezen a városrészben van dolguk, nagy hozzájárál fogadták nemcsak a szép, modern új hidat, hanem felélegzettek örömeikben azért is, mert az új hid vámmentes. A felsővárosrész boldog lakói tehát egy csapásra két legyet ütöttek. Új hidat kaptak és vámmenteséget.

Nagyon természetesnek és humánus felfogásból eredőnek tartjuk, hogy egyik városi képviselő ezt a határozatot megfellebbezte. Nem azért, hogy ne legyen eltörölve a vám, hanem azért, hogy a paritás és az egyenlő adófizetési kötelezettség szempontjából az az alsó garasos hidon se szedjék az obulusokat. Ne szedjék többé azért, mert ezen a részen sokkal szegényebb emberek laknak, mint a felső garasos hid környékén, akik szegénységük tudatában és az ezzel járó szerénységükben nem is kérnek új hidat az ócska helyett, hanem csak a garasnak, pláne ennek a speciális vámrendszerű dupla garasnak az elörlését kérik a legszebb álmukat valószínűleg a magisztratus és a képviselőtestület, ha ezen kívánságuknak eleget tenne. A város ugyanis elhatározta — hiszen a pályázat is ki van már hirdetve, — hogy új vashidat létesít a Kőrös alsó folyásánál a fahidtól (a garasostól) nem messze. Ez pedig vámmentes lesz.

Nos tehát éppen ezért, mert úgy is el fogják kerülni az új vashid megnyitására az ócska és garasos fahidat, — törölje el a vámot a képviselőtestület az alsó hidra nézve a legközelebbi közgyűlésen. Törölje el azért is, hogy lassan az a hid környékén lakozó polgárság, hogy a város egyenlően mér minden polgárának. A magistratusnak ne csak hatalmát ismerjék az adóbeszedésnél és végrehajtásoknál, hanem tapasztalják azt is, hogy a tanács igazságos, egyenlően mér minden polgárának. Tud szigorú lenni, de egyben méltányosan és egyenlően bán el a lakosokkal.

Tehát a legközelebbi városi közgyűlésre ezt a fontos tárgyat ki kell tűzni a igazság, méltányosság alapján a vámot az alsó hidon el kell törölni.

A belügyminiszterium, kiváló jogi érzéke által vezettetve, meghuzta a halálbarangot a garas vám felett. Folytassa a harangozást tovább a magistratus és képviselőtestület; folytassa és fejezze is be. Higgyék meg, szívesen fog ez hangozni a polgárság fülebe, mint az adóvégrehajó — dobpergése.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető úri közönséggel, hogy a tavaszi és nyári szöveteim megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyancsak az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol úri szabó cég

Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra háznál szolgálok.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató:

Március 12. A Kath. nővédő egyesület alakuló gyűlése d. e. 11 órakor a Kath. Körben.

Március 12. A tisztviselők szövetkezetének közgyűlése d. e. fél 12.

Március 19. A zeneiskola hangversenye a polgári iskolában.

Március 24. A Kath. Kör második bójti estélye a főgimnázium dísztermében d. u. 6 órakor.

Április 2. A Népközelési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor a megyeházán.

Április 7. A Kath. Kör. utolsó bójti estélye a főgimnázium dísztermében d. u. 6 órakor.

A Kath. Nővédő egyesület megalakulása.

Két esztendővel ezelőtt az Országos Kath. Nővédő egyesület ügyvezető elnöknője *Farkas Edith* alapítványi hölgy egy poétikusan szép előadás keretében hirtette el először Nagyváradon a keresztény nővédelem magasatos eszméit. Azóta érlelődött a terv, hogy Nagyváradon is meg kell indítani a mozgalmat a Kath. Nővédő egyesület megalakítása iránt.

Most ujesztendőkor e mozgalomnak egy másik lelkes apostola özv. *Báthory Nándorné* szül. *Száhlender* Ida, az Orsz. Kath. Nővédő egyesület főtitkára határozottabban alakban vette kezébe az ügyet s egy a *Tiszántúli* ban megjelent szép cikke és egy szűkebb körben tartott érdekes előadása annyira megérlelte a dolgot, hogy megalakult az előkészítő bizottság, mely aztán, hogy a mozgalom sikerre vezessen, az ország hírű *P. Antalt* kérte fel a tegnapi felejtetetlen szép előadásra, *Buttykay* kitzte a lobogót, szép számmal sorakoztak alá, most már itt az ideje a megalakulásnak.

A Nagyváradai Kath. Nővédő egyesület alakuló gyűlést ma délelőtt 11 órakor a Kath. Kör nagytermében fogja megtartani. Ezen alakuló gyűlésen az Országos Központi egyesület képviselőiben részt fog venni özv. *Báthory Nándorné* főtitkár és *Kovács Gabriella* a választmány tagja.

* **Oltáregyleti szentségimádás.** A nagyváradai Oltáregylet szentségimádási ajtatossága ma az olasz plébánia-templomban fog megtartani. Reggel 7 óra or Szentségkítétel, csendes mise közös áldozással, 9 órakor szentbeszéd és nagy mise, fél 12 kor kis mise, d. u. 5 órakor szentbeszéd, litánia és szentségbetétel.

* **Új bérpalota a Bémer-téren.** Az idén ismét nagyobb építkezések lesznek Nagyváradon. A csendőriszónán kívül több bérpalotát fognak építeni a Rákóczy-ut sarkáról is el fog tűnni a régi Kolozsvár-ház, amelynek helyére a tulajdonos, *Kolozsvári Sándor* kézszerész egy háromemeletes bérpalotát fog építtetni. Az új palotát, mely nemcsak a Bémer-térnek, de az Ádám-utcának is díszre fog lenni *Szarill* Ferenc építész fogja építeni. Az építést május 1-én fogják megkezdeni és november 1-ére már kész is lesz az új palota.

* **A Emke közgyűlése.** A Biharmegyei Magva Közművelődési Egyesület ma tartja meg az egyesület feloszlása tárgyában összehívott második közgyűlését. A közgyűlés a város háza nagytermében délelőtt 10 órakor lesz megtartva. A mai közgyűlés előreláthatólag határozatképtelen lesz, mert 260 tagnak kellene megjelenni s így majd csak a március 19-én tartandó közgyűlés lesz hivatva határozni az egyesület sorsá felett.

* **Stáció körmenet a kapucinusok templomában.** A nagybőjti időszakban a kapucinus rend nagyváradai templomában vasárnap délutánonként egy negyed 4 órakor szent keresztuti ájtatosságot és utána nagy bójti szent beszédet tartanak.

* **Arany János utca csatornázása.** Arany János-utca már majdnem teljesen ki van építve új, modern házakkal, csatornázás azonban nincs az utcán, mint a város legtöbb utcáján. Az ev. ref. egyház nevében *Bary József* törvényszéki elnök, mint egyházmegyei főgondnok kérvényt adott be Nagyvárad városához, amelyben kéri, hogy Arany János-utcat sürgősen csatornázzák. A város azonban most már aligha teljesíti az ilyen kérelmeket, mert az általános csatornázás munkálatának megkezdésével most már sorban haladnak, szakítva az eddigi kapkodó rendszerrel.

* **Petőfi ünnepély.** A nagyváradai községi polgári leányiskola »Önképzőkör« az iskola segítő egyesülete javára március 15-én d. u. 3 órakor a főreáliskola tornatermében Petőfi-ünnepséget rendez. Belépőjegy ülőhelyre 1 korona, állóhelyre 60 fillér. Az ünnepély műsora a következő:

1. Himnusz. Eneki az énekkar.
2. Előhangok (március érkezése). Mondják: Fássy Márta, Markovics Margit, Lévy Etelka, Lévy Zsófi, Gerő Magda, Patzkó Sarolta, Schönfeld Ilona, Barta Anna, Moskovits Erzsike, tavaszi virágok; Eszenyi Margit, Szücs Erzsike, Karácsonyi Piroška, Molnár Viktória, Rónai Erzsike, Pásztor Irén magyar leányok.
3. Csikós és Bobemienne Bohm Károlytól, zongorázza: Mazalik Gabriella IV. o. t. 4. Ünnepi beszéd Petőfi szobrának leleplezésével, tartja: Végh Margit IV. o. t. 5. Hazafias dalok Eneki az énekkar, Ijuszág dala. Mi a magyar? Szomoruan szól a magyar nótá. Dalolnék én. Tavaszi dal Belezny Antaltól.
6. Petőfi szobra előtt. Szemelvények magyar költők műveiből. Szavalják: Benedek Magda, Ritóók Ella, Dietrich Margit, Fleischer Anna, Petry Edit, Sulyok Ilonka és Moskovits Erzsike.
7. Részlet Verdi »Jeruzsálem« operájából. Hegedűn előadja: Belezny Anónia III. o. t. 8. »Áldjuk meg a magyart« Husz Lajostól. Előadja: Schwartz Mária, Fekete Ilona, Fekete Julia, Zádor Erzsike, Várnai Ida, Balog Klára, Fogarassy Emma, Sonnenfeld Paula, Steinhakker Valéria, Rácz Erzsébet.
9. Szózat. Eneklék a jelenlevők.

* **Hisznek-e a reformátusok az ördögök létében?** A körösbányai csodaleány esetéről *Benkő Viktor* református lelkész a *Budapesti Hírlapban* cikket közölt, amelyben annak a véleményének adott kifejezést, hogy a csodaleány mágnésessége »az ördög és egyéb titkos hatalmak erejének tulajdonítandó«. Az erdélyi protestánsok hivatalos lapja erősen kikelt e felfogás ellen, tegnap pedig a hunyadi református egyházmegye foglalkozott *Benkő Viktor* cikkével. Az egyházmegye tükös szavazással, dorgálásra ítélte a lelkészt.

* **Mikor a szél házasodik.** Egy tölteleki atyafi mondá a következőket: Szél urfi házasodni készül. Azt mondja az esőknek:

— Komám, gyere el vőfélynek.
— Szivesen, — válaszol az eső. — Mikor lesz a lakodalom?
— A nagyváradai nagyvásárkor.
— Sajnálom, akkor nem mehetek, mert minden nagyvásárkor Váradon kell lennem!
— Még három napig tart a vásár, addig eljöhetsz az eső — koma.

* **Országos vásár Nagyváradon.** Az országos tavaszi nagyvásár most van Nagyváradon. Pénteken és tegnap volt a serté vásár, holnap, hétfőn és kedden pedig a ló- és baromfi vásár, valamint az iparvásár és kirakodó vásár.

* **Ongyilkos szerelmes.** Mázor József cukrászsegéd együtt volt alkalmazva egy margittai cukrászdában Czika Annival. A segéd beleszeretett a leányba, aki azonban nem akarta észre venni a legényt. Mázor e miatt annyira elkéseredett, hogy tegnap a Forgács című vendéglőben előbb minden pénzt elmulatta, aztán főbe lőtte magát. A gyorsan előhívott orvos azonban a halálba vágó cukrászsegéd fejéből kivette a golyót és a sebesültet beszállította a kórházba.

* **Száz gyermek halála.** Hogy mily óriási mérvben pusztít a járvány Bihar megye egyes részein, annak megvilágítására közöljük a béli járásban uralkodott vörheny járvány pusztításának lefolyását. A járvány, melynek főlétszake Bélogoz volt, Kislaka, Bálkirálymező, Sajád községekben uralkodott. A járvány nagy arányai miatt a belügyminiszter járványorvost küldött ki. Az erélyes intézkedések folytán a járvány végleg megszűnt. A járvány tartama alatt meghalt 100 gyermek. Legnagyobb volt a halálozás száma Bélogozon, ahol 53 gyermek halt meg. A járvány most már teljesen megszűnt s a járványorvos a dezinficiálás loganatosítása végett időzik a járásban.

* **Az áldetektív.** A nagyváradai rendőrség most egy meglehetősen újszerű ügyben nyomoz. Pénteken délután beállított a rendőrségre *Kleinkappel* Mariaka, német bonne és elpanaszolta, hogy egy fiatalember, magát detektívnek adva ki, szerelmi ajánlatokkal üldözi. A rendőrségen rögtön tisztában voltak vele, hogy valaki visszaél a rendőrség nevével és nyomban a legszelebbebb körben megindították a nyomozást az áldetektív személyének kipuhatolása iránt. Tegnap aztán sikerült is eredményt elérni, amennyiben előállították *Csáthy Béla*, volt rendőrségi ideiglenesapidijast, akit a nevelő meg is ismert. A rendőrség most még tovább nyomoz, hogy más hasonló dolgokat nem követett-e el a fiatalember.

Könyvtárak kiegészítésére, berendezésére költségvetést küld: **Benkő Atur** könyvkereskedő és *Modern Antiquarium* Nagyvárad. Rákóczi-ut 10. sz. Ugyanott mindenféle könyvek legjobb áron vételnek.

* **Leopold Gyula** hirdető irodatulajdonos gyönyörű, igazán érdekes 1911. évi hirdető- és naptárkatalógusa, mely méltán felveheti a versenyt bármely bel- vagy külföldi hirdetőiroda hasonló kiadásával, sőt azokat tartalom és kiállítás dolgában tal is szárnyalja, megjelenti. E rendkívül hasznos illusztrált katalógust, mely a magyarországi és ausztriai lapokon kívül a cég bérletében lévő 265 naptárismertetését is tartalmazza, kívánatra minden hirdető cégnek megküldi Leopold Gyula hirdető vállalata Budapest, VII., Erzsébet-körút 41.

Törlesztéses kölcsön:

Feltételek:

**Teljes árfolyam
5.65 annuitás.**

LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévay-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.

* **Felhívás.** Tisztelettel értesítjük a t. kereskedő és iparos urakat, hogy a tavaszi üzlet beállta előtt a szándékolt röpcédula és plakát kiosztására vagy házaknál való széthordására saját érdekében tőlünk ajánlatot kérni sziveskedjenek, mert az ilyen reklam csak úgy hozza meg a kellő eredményt, ha lelkiismeretesen és pontosan lesz eszközölve. Tisztelettel **MESSINGER-BOY** gyorsküldő-vállalat. Telefon 693.

* **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Rákóczi-ut Moskovits-palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és lötlények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporárda. Telefon 269.

Ifj. Kohn Sámuel-
féle üzlet teljes elárúsítása

FLEGMAN
míg a készlet tart
naponta d. e. 9—1-ig, d. u. 2—7-ig.

Értesítés.

Keleten sikerült nagymennyiségű perzsa és Smyrna szőnyegét előnyösen beszerezni és ezeket folyó hó 13 tól kezdve Rákóczi-uton a Veiszlovits házban megnyitandó üzletünkben elárúsítjuk s a t. évenközönséget raktárunk megtekintésére egész tisztelettel meghívjuk.

Vincze, Bruckner és Társai
budapesti cég nagyváradai fiókjá.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK**

cég alatt.

Kiváló Jóságú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fenntartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

Cserépkályhák
állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybeesű megrendeléseiket kérve, vagynak tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utóda).

Csengeri-utca 27. szám.

* **Téli élet a Félix fürdőben.** A Félix-fürdőben a téli kúra már megkezdődött s a vendégek naponta érkeznek az országos hírű fürdőhelyre. Jelenleg a következők vannak a Félix fürdőben: Bérczy Imre főszolgabíró Eled, Juricskay Dezső főldb. Örvénd, Marienthal Richard mérnök Budapest, Szediacek Lajos művezető Kolozsvár, Nagy Gyula főszolgabíró Szilágysomlyó, Kovács Kálmán v. kir. állatorvos Nagyvárad, Csor Jánosné T.-Szt-Miklós, Cabos Jánosné Nagyvárad, Raffy János Békésgyula, Rossel Mátyás és neje főldb. Kálmád, Király György magánzó Nagyvárad, Hartman Mórné és leánya Debrecen, Németh Ferenc magánzó Kolozsvár, Tarsoly Ferenc Nagyvárad, Szabó Lajos kereskedő Arad, Gruber Arthur hadapródiskolai növendék és apódnéja Nagyvárad, Hollosy Gyula körjegyző Rév, Sincinger Sándor körjegyző Szekardt, Reiner Sándor kereskedő Nagyvárad.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves
Nagyvárad, Bémer-tér 293. sz.

Brillians ékszerek, aranyárak,
ezüst dísz tárgyak és evőeszközök
valamint zsebórák nagy-
raktára.

Két portáleladó.

* **Mezőgazdaságok, szeszgyárak** kastélyok és magánlakásoknak, kiknek bármely gőz-, vízi, vagy motor üzeműk van, a legolcsóbban jönnek ki a *villamos világítással*, erre nézve *Stern Adolf* nagyváradai electrotechnikai cég bárkinek szívesen szolgál felvilágosítással, részletes költségvetés, díjmentes. Ugyancsak berendez villamos jelző csengőket, telefont, villámhárítót készít, azonkívül csillárokat fémből, bronzból, vasból galvanizálva minden kivitelben. A javított dr. Just féle Wolfram-lámpák raktáron.

Új virágüzlet!

Fratrics János

kereskedelmi és műkertész.

Kertészeti telepe: Szent János. — Virág-
: : csarnoka: Szent János-utca 1 szám, : :
ahol minden időben frissen
vágott virágokból készülnek

báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok
szép kivitelben, előnyös árak mellett.

Borzalmas lesz a tavasz
azoknak, kiknek szeplőt és májfoltot hoz. Ezt egyedül a torony alatti **Ujvárosi drogéria** Hóvirág éremje szünteti meg.

Ifj. Rimanóczy Kálmán

műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészi tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöltet-
nek. Új szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

* **Vérszegénység,** étvágytalanság, ideg-
ség gyógyítására és gyenge gyermekek, valamint
felnőttek, sápkóros fiatal leányok erősítésére a
legkitűnőbb készítmény a **KRIEGNER** féle **TOKAJI**
CHINA VASBOR. Valódi 5 puttonos tokaji borból
készül nagyon kellemes ízű, hatása biztos. Kis
üveg ára 3 20 K, nagy üveg 6 K a gyógytárakban.
Póstán küldi utánvétellel vagy a pénz előzetes be-
küldése után **KRIEGNER GYÓGYSZERTÁR**, Buda-
pest, Kálvin-tér.

* **Egy középkori** kath. özvegy nő
keres házvezetőnői állást papi vagy ma-
gános háznál, vidékre is elmegy. Cim a
kiadóhivatalban.

x „Buziási phönix“ az egyedüli bakteriummentes természetes ásványvíz s ezért nemcsak hazánkban, de az egész művelt világ orvosai által mint legkínzóbb természetes, az egészség előnyére való itató és gyógyvízként ajánlatik. „Buziási Phönix“ a hazai ásványvizek legelterjedtebbje és az egész világon legelőnyösebben ismert.

Legelegánsabb és legmodernebb fényképek külföldi tanulmányok és tapasztalatok alapján Molnár Jenő (öregnek utóda) műtermében.

x Mikor pártoljuk a hazai ipart? Ha a termék van olyan jó, mint a külföldi, ha beszerzése előnyös. Ime itt az alkalom magyar ember készítménye, magyar termék, mégis kiállja a versenyt bármely külföldivel. Ki ne hallotta volna híret a Siklinél beszerezhető Gyulatinak, mely megóvja a fogat a romlás, porlás és lazulástól, letisztítja a fogról a feketeséget, barnaságot, a fogfájást rövid idő alatt megszünteti s mégis alig kerül napi használata személyenként 1 fillérbe. Kérjük minden gyógytár és droguériában, valamint fűszer és fodrász üzletben a Sikli Gyulatinat. Ára üvegeket 1.50 és 3 korona. Főraktár Sikli Józsefnél Halász-utca 10. számú háznál, mely 1950 koronát jövedelmez és még beépíthető telekkel bir, szabad kézből eladó.

Tombolatárgyak
Legyezők
Nászajándékok
Játékszer
Hegedű és hegedű-hurok
Utazó-kofferek és táskák
Téli árúk: alsóing és nadrág
Bőr és kötött keztyűk
Valódi szolingeni acélárúk
Ridikülők, gramfonok

Ujdonság! Ujdonság!
aluminium konyha-edények
Gál Ferencnél,
 Nagyvárád, Rákóczi-ut, Bazár-épület.

x Meg egy pár nap és Czellér Imre új „Amerikai Áruháza“ teljes pompával fog megnyitni a vevőközönség számára. Az utolsó pár nap alatt míg az új áruház teljesen készen lesz, a régi ELEK-féle üzlet áruit igen előnyös olcsó áron árusítja el. Felhívjuk a közönség figyelmét a csak igen rövid ideig tartó előnyös bevásárlási forrásra.

NAGY OCCASIO!

Tavaszi ujdonságok megérkeztek kosztüm, bluz-kelmék, francia delainok, eszpekék, sejmek. Menyasszonyi kelengyékét vegyünk olcsón és megbízhatóan. Menjünk

RADÓ és KERTÉSZ-hez
 Telefon 1030. Kossuth-u. 2.

Vas és rézbutor gyári rakatári

Szek rényágy egy matraccal 19 korona
 Sodronybetét 10 korona
 Rézkarniss 5 korona
 Gyermeágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf
 vaskereskedőnél Nagyvárád, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap d. u. Tatárjárás; este: Sárga lilium. (Ujdonság.)
 Hétfő: Sárga lilium.
 Kedd: Sárga lilium.
 Szerda: Sárga lilium.
 Csütörtök: Libapásztor.
 Péntek: Libapásztor.
 Szombat: Libapásztor.
 Vasárnap d. u.: Medikus, este: Cigányszerelem.

Március 15. a színházban. A magyar szabadság nagy napjáról megemlékezik a színház is. Március 15-én, szerdán este a „Sárga lilium“ előadása előtt Etsy Emilia, a társulat drámai művésze alkalmi prólógot szaval.

Libapásztor. Ujdonságszamba menő kedves magyar operett előkészítésével van elfoglalva a színház énekes gárdája. A Forrai-Lukácsy Libapásztor-ja, a Népszínház volt népszerű kasszadarabja megy e héten teljesen új betanulással.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen nézék meg.

TÁTRAY GUSZTÁV
 Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

CZAPFALVI JÓZSEF
 mázó, épület és butorfestő

Nagyvárád, Nagy Sándor-utca 11 szám.
 Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, ker. butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek

Tisztelettel
 Czapfalvi József.

NAGY MEGLEPETÉS

vár azon igen tisztelt hölgyekre, kik fűzőszükségleteiket nálam óhajják beszerezni, mert egy bécsi gyár feloslása alkalmával nagy tömegvásárlást eszközöltem és abban a szerencés helyzetben vagyok, hogy párisi és bécsi modellek után készült fűzőket gyári áron alul, 10% engedménnyel árushatom.

Mérték után készült fűzőim a legjobbaknak vannak elismerve, gyorsan készülnek, legolcsóbbak és legártóssabbak. Mindezeket a birtokomban lévő számos elismerőlevél, valamint a nagyszámu helyi- és vidéki megrendelők igazolhatják.

Sizves pártfogásáért esedez

IZSÁK LIDIA, a Szigligeti-színház művésznőinek fűző szállítója.
 Nagyvárád, Nagy Sándor-utca 1. szám.
 Fűzők javítása és tisztítása gyorsan eszközöltetik.
 Kézmárszky-haskötők mérték után készíttetnek.

IRODALOM.

Az Élet 11-ik száma gazdag és változatos tartalommal jelent meg. Kiemeljük belőle a Vasárnapi levelet, Krudy Gyula elbeszélését, Erdős Renée novelláját, Kárpáti Aurél jézeteit és Maeterlink Kék madár című meséjének az ismertetését, Bertolus versét és egy Hoffmannsthal költemény fordítást, végül Janeiro szellemes csevegését és a regény folytatást. A többi rovat is eleven, változatos és tartalmas, az illusztrációk pedig elsőrangúak és frissek. Az Élet szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VII., Damjanich-utca 50. sz.

TANÜGY.

Iparostanulók felvétele az Inasotthonba. Az Országos Gyermekevédő Liga nagyváradi Iparostanulók Otthona teljes ellátására a megüresedett 2 ingyenes (árva), 1 fizetéses (40 koronás) és 2 kedvezményes (20 és 10 koronás) helyre összesen 5 tanulót vesz fel. Levélbeli megkeresésekre az intézet igazgatósága szívesen szolgál részletes felvilágosítással.

EGYESÜLETEK.

A Népnevelési Egylet közgyűlése.

A »Biharmegyei Népnevelési Egylet« évi rendes és tisztújító közgyűlése folyó évi április 2-án — vasárnap — délelőtt 11 órakor a vármegyház nagytermében fog megtartatni, mely közgyűlésre az egylet összes alapító rendes, pártoló és működő tagjait tisztelettel meghívom.

- A közgyűlés tárgyai:*
1. A választmány jelentése az egylet 1910 évi működéséről.
  2. Számvizsgáló bizottság jelentése.
  3. Az 1911. évi költségvetésirányzat.
  4. Esetleges indítványok. (Az alapszabályok 19 § a d.) pontja értelmében minden indítvány a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal, írásban és megokolva a választmányhoz adandó be.
  5. Tiszttakar (elnök, két alelnök titkár, pénztáros és ügyész) 18 választmányi tag és a számvizsgáló bizottság megválasztása.
- Nagyvárád, 1911. március 9.
- Fráter Barnabás.
 egyleti elnök.

A tűzoltószövetség közgyűlése. Az önkéntes tűzoltó egyletek biharmegyei szövetsége ma, vasárnap, március 12-én délután fél

3 órakor, Nagyvárad város székházában közgyűlést tart. A közgyűlés igen érdekes dolgokat tárgyal.

A Kath. legényegylet munkás gimnáziuma. Ma vasárnap délután 5 órakor a Kath. legényegylet nagytermében és úgy, mint az előbbi vasárnapokon érdekes előadások lesznek. Dr. *Pataky* Arnold theologiai tanár fog tanulságos előadást tartani szentföldi utjáról; a vetített képekhez *Mártonfy* Ernő segéd-leikész tart magyarázatot.

Igazságszolgáltatás.

§ **Véres bál.** (Esküdtseki tárgyalás.) Tegnap számunkban ismertettük a múlt év szeptember 4 én Érsemjénben lezajlott véres bált, amelynek Barna József parasztleány és édesatyja, id. Barna József estek áldozatául. Az ügy tárgyalását ma folytatták és először *Baróthy* Pál kir. ügyész terjesztette elő a vádat, kérve a két vádlott, Oláh István és Oláh Károly megbüntetését, halált okozó súlyos testi sértés büntetése miatt. A védelmet dr. *Fényes* Odön, kiváló kriminálista látta el, másfél óras beszédben fejtegetve a vádlottak javára felmerülő enyhítő körülményeket. Az esküdtek marasztaló verdiktje után a bíróság *Korn* Alajos elnöklésével, 6-6 évi fegyházbüntetést szabott ki. Az ítéletet dr. *Fényes* Odön ügyvéd megsemmisítette.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

BAKTERIUM-MENTES

természetes ásványviz.

Üdit-gyógyít. Üdit-gyógyít.

Vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmánál kitűnő hatásának bizonyult.

Orvosilag ajánlva. == Főlerakat:

JANKY ANTAL utóda

cégnél Nagyvárad. 203

TÁVIRATOK.

A pincér jogászok.

Keszthely, márc. 11.

(Saját tud.) Strauszné aki 100 pincéri állás elnyerésére hirdetett pályázatot, az ország minden részéből kapott ajánlatot. Orvosok, tanárok és jogászok jelentkeztek az állásokra. A 100 állás már be is van töltve.

Anarchista összeesküvés Portugáliában.

London, március 11.

A Pall Mall Gazette közli lisszaboni táviratok alapján, hogy Manuel király érdekében me-sze ágazó összeesküvést fedezett fel a köztársasági kormány. A portugál monarchisták még a tavasszal

döntő csapásra készülnek a köztársaság ellen, de előbb meg akarják várni a portugáliai általános választások kimenetelét. Manuel királynak nemcsak az arisztokrácia körében vannak hívei, hanem az egyszerű földmives nép is lelkesedik érte nagy vallásossága miatt. A lisszaboni ideiglenes kormány tudatában van a fenyegető veszedelemnek s lázas sietséggel fogdosztatja össze a monarchisták vezetőit, akik tömegesen menekülnek külföldre.

NYILTÉR.

BÚTOR

átköltözés miatt,

OLESÓ

gyári árban

REISZ butorgyárában

május 1-től

Rákóczi-ut 14.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitűnő** hirtű nevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

KÖZGAZDASÁG.

Mértékhitelítés. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ureak 8209. IV. 1911. sz. leiratára való hivatkozással, van szerencsénk a t. cím tudomására adni, hogy az 1874. évi VIII. t.-c alapján meghatározott kellékek szerint készült s hitelesítési kötelezettség alá eső mértékek és mérő eszközök további akadály-

talán használatát biztosítandó, egyidejűleg megengedte a nevezett miniszter ur, hogy a fent hivatott törvénycikk alapján meghatározott kellékek szerint készült mértékek és mérőeszközök 1911. évi december hó 31-ig még az esetben is elfogadjassanak hitelesítésre, ha az átmeneti bélyeggel még nincsenek is ellátva és hogy az ily mértékek és mérő eszközök a t. 1911. év folyamán akár időszakos, akár az első hitelesítésre való bemutatásuk alkalmával az átmeneti bélyeggel ellátassanak. Nagyvárad, 1911. március hó 5. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara, Huzella Gyula, kir. kereskedelmi tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, márc. 11.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	866.50
Oszták hitel	—	—	675.50
4%-os koronajáradék	—	—	91.90
Államvasut	—	—	74B.—
Jelzálogbank	—	—	508.—
Leszámitoló bank	—	—	506.30
Hazai Bank	—	—	315.50
Kereskedelmi részv.	—	—	770.25
Rimamurányi	—	—	675.—
Salgótarjáni	—	—	675.—
Közuti vasut	—	—	801.25
Városi villamos	—	—	406.—
Adria	—	—	506.—

Irányzat: Csendes

A gabonátőzsde.

50 kilogramonként.

Buza áprilisra	—	—	11.39
Buza májusra	—	—	11.10
Buza októberre	—	—	10.55
Rozs októberre	—	—	8.15
Zab áprilisra	—	—	8.69
Tengeri májusra	—	—	5.74

Irányzat: Lanyha.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

BORGIDA BÉLA ÉS TÁRSA

gabona és termény bizományi üzlet

NAGYVÁRAD.

IRODA: Kossuth Lajos-u. 3. Biharmegyei Takarekpénztár épület. I. emelet.

Sürgőnycim: BORGIDA BÉLA NAGYVÁRAD.

Ajánljuk a t. gazdaközönségnek igen megbízható tavaszi vetőmagvainkat u. m.:

Államilag ólomzárolt lucerna és lóheremagot,

Tavaszbuzát,

Árpát,

Zabot és

Bükkönyt.

Helyi és vidéki telefonszámunk 974.

REGÉNYCSARNOK.

NYOMOR.

Írta: Hjalmar Knuth.

Fordította: Vörös József. 32

Hirtelen meglátsom lépteimet, gondolataim józannak, de isgatott vagyok; idegeimet az étel mozgásba hozta. Mint rendesen, most is elhaladok előtte, majd nem a kapuig megyek s már be akarok lépni. Egyszerre megállok. Valami eszembe jut. Visszamegyek, megnézem a hőlget s köszönök:

— Jó estét, kisasszony!
— Jó estét!

Kérdeztem tőle, hogy talán vár valakit? Mondtam, hogy már régen észrevettem s szívesen szolgál bármivel. Különbösen bocsánat.

Azt mondja, hogy nem tudja bizonyosan, hogy...

Megmondom neki hogy itt nem takik más, mint én s s vagy három-négy ló, különben pedig istálló van a házban, fent meg bádógos-műhely... Bizonyosan téved, ha itt keres valakit.

Eltfordul és így szól:

— Nem keresek senkit csak itt állok.

De ha elkísérem egy darabon... Az utcát sötét s restel egyedül végigmenni a Károly János-uton...

Elindultunk; ő jobbkéz felől ment. Sajátos édes érzés szállt meg most, hogy fiatal leány haladt oldalomon. Az egész uton rá néztem.

— Milyen furcsa maga! — mondtam. —
— Miért? — kérdezte.

— Hát először is miféle szokás az, esténként az istállóajtóban minden ok nélkül álldogálni, csak azért, mert eszébe jutott...

— Az nem úgy van, — mondja — vannak rá okaim, azonkívül nem szeretek korán lefeküdni. Hát maga éjjel előtt szokott e lefeküdni?

Na látja! S aztán ő esténként mindig sétál egyet ha más dolga nincs, az Olaj-téren lakik.

— Ylajah! — kiáltottam.

— Hogy?

— Azt mondom csak, hogy Ylajali... (Folyt köv.)

Meghívó.

A nagyváradai szőlőtermelők bor értékesítő szövetkezete 1911. évi március hó 20-án délután 6 órakor tartja a városháza kistermében

közgyűlését,

melyre a szövetkezet tagjai ezennel meghívottnak.

Napirend:

1. A mérlegre vonatkozó jelentése az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak és ezzel kapcsolatosan a mérleg megvizsgálása és megállapítása.
2. A tiszta jövedelem felosztása kérdésében való döntés.
3. Két lemondott igazgatósági tag felmentése.
4. Felügyelő bizottság választása.
5. Két megüresedett igazgatói tagsági hely betöltése.
6. Esetleges egyéb indítványok.

A f. hó 10 re hirdett közgyűlés kellő számú részvényes hiányában megtartható nem volt, miért is a most meghirdetett közgyűlés, az alapszabályok 55. § a értelmében, az üzletrészek számára tekintet nélkül határoz. 215

Építésszek és építetők figyelmébe!

Hungária aszfalt elszigetelő és kátrány fedéllemezt Karbolineumot, kreolint, kátrányfestékeket

minden színben

legelőnyösebb árban és legjobb minőségben szállit:

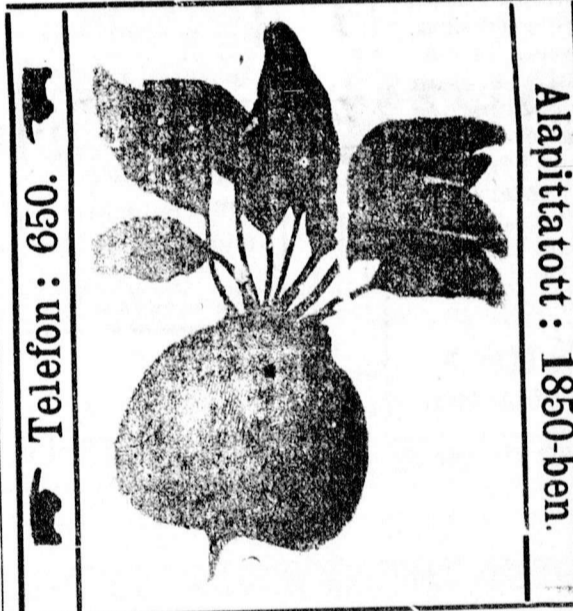
Weisz Lajos

kereskedelmi és műszaki irodája

Szacsavay-utca 81 sz.

Telefon 323.

Vidéki megrendelést pontosan eszközöl.

Telefon: 650.

Alapított: 1850-ben.

Van szerencsém a nagyérdemű gazdaközönségnek ajánlani legkitűnőbb

m a g v a i m a t.

Valódi eredeti, kiténtetett takarmány repafajokat; valódi Oberndorfi, kerek sárga; Mamuth óriás vörös, Eckendorfi, Olajbogyó, Palaek alakú, Ideal.

Államilag vizsgált arankamentes magyar lucerna, stíriai vörös lóhere

Pázsit, diszfű-vegyülék, angol perje, muhar, búkköny, paprika-köles, kendermag, kék-mák. Gazdálkodók és kereskedő urak figyelmét felhívom jutányos áraitra nagyban.

Legjobb konyhakerti virágmagvak s gumók

A tisztelt gazdaközönség becses megrendeléseit legnagyobb készséggel várva Maradok kiváló tisztelettel

Dell'ortó Károly

Nagyvárad, Szent László-tér

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítik. — Kepes árjegyzeket kívánatra bérmentve küldök. —

Dajkovits E.

fényirodájában Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása :-: utólérhetetlen. :-:

Málnási borvíz

10 liter szállitásnál, 1 liter 24 fillér házhoz szállítva.

Kitűnő gyógy- és üdítő viz. Gazdag a szénttartalommal, elősegíti az emésztést, megszünteti a gyomorégést. Hűlés és köztvény ellen nagyon ajánlható. FÓRAKTÁR:

Mózes Áron, Nagyvásár-tér 11. sz.

Kapható minden üzletben. Vidéki rendelések gyorsan eszközöltetnek. Egészségesnek borral, gyenge gyomornak tisztán.

Telefon 1073.

Telefon 1073.

Lédig Árpád

Arany Kereszt gyógyszerháza

Nagyvárad, Szent László-tér. Alapított 1742. (A román püspökség mellett.)

Aki az arca üdeségét megakarja őrizni, az csak Lédig-féle Pármai ibolya arckrémét használjon. :-: Egy egész tégely 20 krajcár.

Ne legyen az arca szeplős, májfoltos, kiütéses, pattanásos, ne legyen ráncos, hanem mindig sima, hófehér, csak

Lédig-féle Pármai ibolya arckrémét használjon, egy egész tégely nappali vagy éjjeli 20 krajcár.

1 drb Pármai ibolya szappan 20 krajcár. 3

„Mi it?” — Papa megengedte! Hisz' valódi JACOBI-féle Autinicotin cigarettafüvelek fadóboxban!

Vigyázzon! Csakis a „JACOBI” jelzéssel valódi! Minden fadóbox érdekes Röntgen-kepek tartalmaz.

Eladó ház.

A Schlauch-tér 24. szám a. ház, mely a város legszebb és legegészségesebb helyén van, szabad kézből eladó. Értekezhetni ugyanott, ²¹⁴
özv. Reindl Károlynéval.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtiszte-lendő papság szál-lítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Rattó-paszta

Patkányok

Teljes kipusztítására szavatosság mellett.

Üvegekben 1 kor., 2 kor. és 4 korona,

Detsinyi Frigyes

Budapest, V., Marokkói-utca 2. sz.

Nagyváradon kapható: ¹⁹³

Géher és Darvas drogériájában.

Központi szállító iroda.

Tisztelettel értesítjük Nagyvárad város és vidéke t. közönségét, hogy legújabb rendszerű és praktikus szerkezettel ellátott, szabá-dalmazott párnázott butorkocsink megérkeztek és azon helyzetben vagyunk, hogy a legegyszerűbbtől a legkényesebb és legdrágább butorok szállítását, úgy helyben, mint vidéken, felelőség mellett eszközölhetjük. A tisztelt kereskedői kart pedig értesítjük, hogy bármilyen szállításokat a vasúthoz ki vagy onnan be, vala-mint a város bármely területén, ugyszintén a vidékre is, saját társzekerünk felelőség mellett vállalunk. Elfogadunk és szükség esetén előleget adunk butorokra és egyéb ingóságokra, valamint ipari és kereskedelmi árukra. Ezeket saját száraz és tűz ellen biztosított raktáraink-ban beraktározzuk. Egyben üzletbarátaink szíves tudomására adjuk, hogy Grósz Dezső ur cégünkhöz üzlettársul belépett. A m. t. közönség és kereskedő urak szíves támogatását kérve, vagyunk

Központi szállító iroda.

GRÜNBAUM J. ÉS TÁRSA,
Kossuth utca 8. Telefon 701.

NIGRIN

(Fernelendű)

alegjobb cipők krém

Mindenütt kapható!

A bécsi vadászati kiállításon arany éremmel kitüntetve

MEGELŐZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPOGYÁR

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5 SZ.
BÉMER-TÉR, (BAZÁR-ÉPÜLET)

PALACE SZÁLLODA

Budapest, Rákóczi-ut 43.

RENDES SZIDOR személyes vezetése.

150 fényesen berendezett szo-bával, külön lakosztályok-kal, a legmagasabb igé-nyeknek megfelelően felszerelve. : : :

Szobák 4 koronától.

A szálloda éttermeiben

kolozsvári PONGRÁCZ LAJOS estéknél hangversenyez. Elsőrendű magyar és francia konyha.

Pilseni sör. Teljes pensio 10 koronától. Elsőrendű borok.

Untereiner János volt alsótátrafüredi vendéglős ve-zetése alatt.

Sürgöncim: **Palacehotel, Budapest.**

Heizer Ferenc

papi-, katonai és polgári szabó
Nagyvárad, Körös-utca 22. sz.

Készít a legjobb minőségű szövetekből reverendát és cimadát.

Egyenruhákat bármilyen fegyvernemhez, átalakításokat méret szerint.

Polgári ruhákat legolcsóbb árban valódi angol szövetekből készítik.

Levelezőlapra meghívásra helyben és vidéken mértékvetel végett megjelennek.

Szíves pártfogást kér tisztelettel
Heizer Ferenc.

TÁTRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavító műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Valódi

Mauthner-féle vetemény és virágmagvak javított gazdasági vetőmagvak

az állami magvizsgáló állomás ólomzárjával ellátva 90 százalék csiraképességért szavatolunk. 181

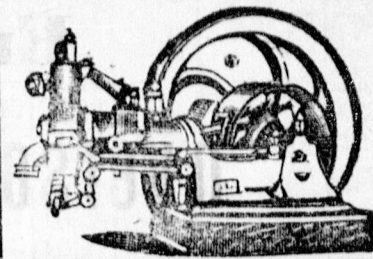
Mezey János és Tsa

Nagyvárad, Szt. László-tér
nagyváradai takarékpénztári
épület

Telefon 249. Telefon 249.

Drezdai Motorgyár R.-Társ.

Németország egyik legrégebbi és legnagyobb motorgyára.

Szállít szakkörökben legjobb gyártmányu benzinyersolaj-, gáz- és petroleummotorokat és locomobilokat valamint szívó gázmotorokat.

!! Meglepő ujdonság !!

EGYETEMES GENERATORUNKKAL a tényleges lóerő óránként csak körülbelül 1 fillérbe kerül.

Főképviselet:

Gellért Ignác és Tsa

Budapest, Teréz-körút 41. Telefon 12-91.
Legmesszebbmenő jótállás. — Kedvező fizetési feltételek

A Bihar megyei Gazdák Aru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótallok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz. 192

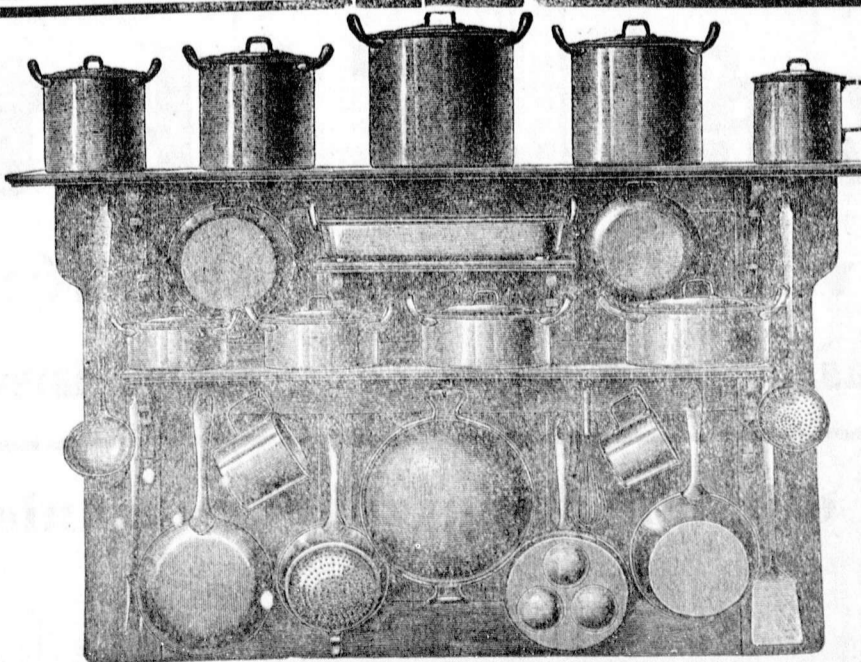
A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, csúznál és meghűléseknél.
Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.- és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. **D. Richter** gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut. Telefon 390. sz.

Modern konyhaberendezések zománcos és tiszta alumíniumból.

Tavaszi ujdonságok

Vasbutorok u. m.:

szekrényágy 3 matraccal

K 19-50.

Gyermekágyak

K 26-tól.

Eredeti svédgyártmányu nyersolajmotorok és cséplőkészletek

Benzin és szivógázmotorok, lokomobilok.

Malomberendezések

Olcsó és biztos üzem. Legmesszebbmenő jótállás.
Kedvező fizetési feltételek. Költségvetés és mérnöki kikül-
det és díjtalan. Használt, gyárilag kijavított gőzcséplőkészletek.

== Csereüzletek köttetnek! ==

A Budapesti Szivattyu- és Gépgyár R.-t.
mintaraktára

Gőz- és kocsifecskendők, **kútszivattyuk**. Városi, gazdasági,
tűzoltó- és **motoros szivattyuk**.

F a m e g m u n k á l ó g é p e k

építési és szállító eszközök. Mindennemű

g a z d a s á g i g é p e k

szerszámok, gépolajok, kenőanyagok és **műszaki cikkek raktára.**

Nagyvárad, Gépgyár- és Műszaki Vállalat:

A c z é l V i k t o r

Nagyvárad, Szent László-tér 2.

Állandó gépkiallítás.

Telefon, interurbán 10—74.

== Kérjen díjtalan árjegyzéket és ajánlatot. ==

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

Main railway schedule table for Budapest-Nagyvárad-Kolozsvár route, including columns for Gy. v., Sz. v., Tv. sz., and station names like Budapest k. p. u., Bpest ny. p. u., Szolnok, etc.

Püspökladány—Debrecen—Szatmár.

Vertical railway schedule table for Püspökladány-Debrecen-Szatmár route, listing stations and arrival/departure times.

Nagyvárad—Vaskóh.

Vésető—Kötegyán—Hollód.

Table for Nagyvárad-Vaskóh route, including stations like Váradi-Velence, Rontó, Félifürdő, etc.

Table for Vésető-Kötegyán-Hollód route, including stations like Okány, Gyanta, Sarkadkeresztúr, etc.

Szombatság—Rogoz—Dobrest.

Table for Szombatság-Rogoz-Dobrest route, including stations like Szombatság-Rogoz, Nánbhegyes, Dobrest.

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged—Arad.

Table for Nagyvárad-Békéscsaba-Szeged-Arad route, including stations like Óssi, Less, Gyapju, Cséffa, etc.

Nagyvárad—Gyoma.

Table for Nagyvárad-Gyoma route, including stations like Óssi, Uj-Palota, Gyires, Vize-Gyán, etc.

Székelyhíd—Margitta—Szilágyosmlyó.

Table for Székelyhíd-Margitta-Szilágyosmlyó route, including stations like Asszonyvásár, Apátkeresztúr, Vedresábrány, etc.

Nagyvárad—Ermihályfalva.

Table for Nagyvárad-Ermihályfalva route, including stations like Bihar, Gyapoly, Bihardioszeg, etc.

Debrecen—Nagyvárad.

Table for Debrecen-Nagyvárad route, including stations like ind. Debrecen, Sepes-Telegdy-sósfürdő, Mikepércs, etc.

Sáránd—Nagyléta—Vértés.

Table for Sáránd-Nagyléta-Vértés route, including stations like ind. Sáránd, Hajdubogos, Hosszapályi, etc.

At the bottom left, there is a note: 'Az idő közép-európai idő szerint. A vastag számok gyorsvonatnak, a vékonyak pedig személykocsi- és motorvonatoknak, a félkövér számok pedig motorvonatoknak, a félkövér számok pedig motorvonatoknak, a félkövér számok pedig motorvonatoknak...'.

Ifj. Kohn Sámuel

:: féle üzlet teljes ::

elárúsítása

(míg a készlet tart)

naponta d. e. 9-től 1-ig, d. u. 2-től 7-ig

FLEGMAN

:: női-divat áruháza. ::

Alapított 1888. Bémer-tér.